

Пшонко Ю.А.

студентка ПД-31

юридичного факультету,

Західноукраїнський національний університет

Муравська Ю.Є.,

завідувач кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, к.е.н., доц.,

Західноукраїнський національний університет

КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Корупція є одним із найбільш небезпечних негативних соціально-правових явищ, що становить загрозу для демократичного розвитку держави, підриває авторитет органів державної влади, порушує принципи верховенства права та справедливості. В умовах сучасних суспільно-політичних викликів, пов'язаних із євроінтеграційними процесами, воєнним станом та необхідністю забезпечення ефективного функціонування державного механізму, особливого значення набуває питання правильної кримінально-правової кваліфікації злочинів, пов'язаних із корупцією. Саме належна кваліфікація таких кримінальних правопорушень є передумовою забезпечення принципу невідворотності кримінальної відповідальності та ефективною протидії корупції. Правові засади боротьби з корупцією в Україні визначаються положеннями Кримінального кодексу України та Закону України «Про запобігання корупції» [1; 2]. Відповідно до примітки до статті 45 Кримінального кодексу України до корупційних кримінальних правопорушень належать злочини, передбачені низкою статей Особливої частини КК України, зокрема щодо зловживання владою або службовим становищем, одержання неправомірної вигоди, підкупу службових осіб та інших діянь, пов'язаних із використанням службових повноважень у приватних інтересах Однією з

ключових особливостей кваліфікації корупційних злочинів є необхідність встановлення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. У більшості випадків таким суб'єктом виступає службова особа, яка відповідно до своїх повноважень виконує функції представника влади чи місцевого самоврядування або здійснює організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції [3]. Встановлення відповідного статусу особи має вирішальне значення для правильної юридичної оцінки її дій та відмежування корупційного злочину від суміжних складів кримінальних правопорушень. Важливим елементом кваліфікації корупційних злочинів є визначення предмета неправомірної вигоди. Відповідно до положень антикорупційного законодавства неправомірною вигодою визнаються грошові кошти, майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи або будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав [2]. Правильне встановлення предмета злочину дозволяє забезпечити належну кваліфікацію діяння та визначити ступінь його суспільної небезпечності.

Особливу складність у правозастосовній практиці становить розмежування корупційних злочинів між собою та відмежування їх від інших кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Зокрема, труднощі виникають під час кваліфікації дій за статтями 364, 368, 369 та 369-2 КК України, де необхідно встановити наявність або відсутність корисливого мотиву, факту отримання неправомірної вигоди чи використання службового становища всупереч інтересам служби [4]. Помилки при визначенні цих ознак можуть призвести до неправильної кваліфікації діяння та порушення принципу законності. Суттєве значення для правильної кваліфікації корупційних кримінальних правопорушень має практика Верховного Суду та діяльність спеціалізованих антикорупційних органів України. Створення Національного

антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Вищого антикорупційного суду сприяло формуванню єдиних підходів до розслідування та судового розгляду корупційних справ [5]. Судова практика дозволяє уточнювати зміст окремих ознак складів злочинів і забезпечує однакове застосування кримінального законодавства.

Важливу роль у вдосконаленні механізму кваліфікації корупційних злочинів відіграє міжнародне співробітництво України у сфері протидії корупції. Україна є учасницею низки міжнародних антикорупційних документів, зокрема Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції та Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією Ради Європи [6; 7]. Імплементация міжнародних стандартів сприяє гармонізації національного законодавства та підвищенню ефективності кримінально-правової протидії корупційним проявам. Разом із позитивними змінами у сфері протидії корупції залишаються певні проблеми кваліфікації відповідних кримінальних правопорушень. До них належать складність доказування корисливого мотиву, латентний характер корупційної діяльності, неоднозначність тлумачення окремих кримінально-правових норм та постійне вдосконалення способів вчинення корупційних діянь. У зв'язку з цим важливого значення набуває подальше вдосконалення кримінального законодавства та формування сталої судової практики. Таким чином, особливості кваліфікації злочинів, пов'язаних із корупцією в Україні, зумовлені специфікою їх об'єктивних та суб'єктивних ознак, необхідністю встановлення спеціального суб'єкта, предмета неправомірної вигоди та правильного відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень. Ефективна кваліфікація корупційних злочинів є важливою умовою реалізації державної антикорупційної політики, забезпечення законності та зміцнення довіри суспільства до державних інституцій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ : Юридична думка, 2023. 1456 с.
4. Навроцький В. О. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 960 с.
5. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07 червня 2018 р. № 2447-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 24. Ст. 212.
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. Офіційний вісник України. 2010. № 10. Ст. 506.
7. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 р. Рада Європи. Офіційний вісник України. 2007. № 75. Ст. 279.